

Ministerieel besluit tot bescherming als monument van het voormalig Groot Huys, later zogenaamd Verviershuis, bijhorend park met tuinpaviljoen in Berlare (Overmere)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, l, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 17 juli 2013 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen voormalig Groot Huys, later z.g. Verviershuis, bijhorend park met tuinpaviljoen te Berlare;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed en gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 6 maart 2014,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische, de artistieke, de sociaal-culturele en de wetenschappelijke waarde als monument:

Voormalig Groot Huys, later zogenaamd Verviershuis, bijhorend park met tuinpaviljoen,

gelegen in
 Berlare (Overmere), Baron Tibbautstraat 2
 bekend ten kadaster:
 Berlare, 3de afdeling, sectie C, perceelnummers 240B, 241D, 242S
 zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

De site van het voormalige 'Groot Huys' of 'Verviershuis' is historisch uitermate belangwekkend als voorbeeld van een minstens tot de 17de eeuw opklimmende afspanningssite, ingeplant in de dorpskern van Overmere aan de kruising van twee belangrijke steenwegen, die in de loop van de 18de eeuw evolueerde tot een landhuis met aanzien als eigendom van een adellijke familie de Waepenaert. De site is eveneens exemplarisch voor de verdere evolutie gedurende de 19de eeuw waarbij het landhuis door de volgende begoede eigenaars (De Bie, De Geyter, Vervier) werd verbouwd en uitgebreid tot een U-vormige residentie in empire- en neoclassicistische stijl met een rijkelijk interieur en bijhorende koetshuis. De omvorming tot gemeentehuis (van 1960 tot de jaren 1990) was een verderzetting van het residentiële karakter en van de prominente plaats die de bewoners en functie binnen de gemeente innam.

Het bijhorende fraaie park is belangwekkend en representatief voor een historisch gegroeid landschapspark. Geëvolueerd van een 18de-eeuwse kleinere functionele tuin met formele aanleg en boomgaard die in het midden van de 19de eeuw werd uitgebreid en omgevormd tot een lusttuin met landschappelijke aanleg, gekenmerkt door een glooiend gazon, serpentinevijver met paviljoen, en waardevol bomenbestand, overeenstemmend met de gangbare modes. De leibomenrij betreft een beeldbepalend object dat historische eenheid vertoont met een bouwkundig element (in dit geval een landhuis). Het betreft een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden geënt, gekapt en geleid. Ze werden geplant met een bepaalde functie zoals zonne-, wind- of regenscherm.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Het voormalige 'Groot Huys' of 'Verviershuis' is architectuurhistorisch representatief en herkenbaar voor een in meerdere fasen tot stand gekomen landhuis met neoclassicistische en empire stijlenmerken. Ontwikkeld vanuit een L-vormig 17de-18de-eeuws volume tot een beeldbepalend U-vormig landhuis in het begin van de 19de eeuw, met bijhorend landschapspark. Hoekpand traditioneel uitwendig gekenmerkt door een strakke gevelopbouw met bepleisterd parament, rondbogige vensters met v-vormig bovenlicht en centrale rechthoekige deur in Lodewijk XVI-stijl. Hoofdgebouw ook inwendig afgewerkt met decoratieve neoclassicistische en empire interieurelementen. De kwaliteitsvolle gangvloer in zwarte, witte marmer met een centraal medaillon in verschillende marmersoorten, de decoratieve afwerking van de halwanden met 19de-eeuwse landschapsschilderingen, de rechthoekige vleugeldeuren met empire getint

rondboogvormige beschilderde supraporta en pijlenbundels, de inrichting van de voormalige raadszaal, de gestucte plafonds en de marmeren schouwen in de diverse ruimtes zijn onder meer exemplarisch voor de neoclassicistische en empire vormentaal. Het bijhorende park beantwoordt architectuurlandschappelijk aan een esthetisch ideaal op het vlak van tuinkunst en is representatief voor een midden 19de-eeuwse lusttuin met landschappelijke aanleg getypeerd door de aanwezigheid van een serpentinevijver met tuinpaviljoen in de zichtas van het landhuis, glooiende gazons, slingerpaden en een aantal waardevolle bomen. Het fraaie tuinpaviljoen is exemplarisch voor een midden-19de-eeuwse tuinfolie in neoclassicistische stijl die typologisch en stilistisch teruggaat op een 18de-eeuwse belvédère die traditioneel op het einde van een formele tuin in de as van de kruisvormige aanleg werd gebouwd als uitkijkpunt op de achterliggende gronden.

Artistieke waarde:

De afwerking van het interieur bewaart aspecten van een kunstzinnige decoratie in empire en neoclassicistische stijl. Onder meer de 19de-eeuwse landschapsschilderingen en de empire getinte rondboogvormige beschilderde supraporta boven de rechthoekige vleugeldeuren getuigen van een grote artistieke waarde.

De leibomenrij heeft een mooie representatieve groei- en kunstsnoevorm, en het betreft een beeldbepalend object dat historische eenheid vertoont met een bouwkundig element. De verschillende houtige erfgoedobjecten zijn structuurbepalende elementen van het tuinarchitecturaal ensemble en beeldbepalende onderdelen van het tuinarchitecturaal concept van park bij het Verviershuis, gelegen in de dorpskern, en teruggaand tot het midden van de 19de eeuw. Het betreft beeldbepalende houtige erfgoedobjecten op zich met mooie representatieve groei- en/of kunstsnoevorm. De tulpenboom, zilversdoorn, tamme kastanjes en rode beuken behoren tot de dikste en vermoedelijk ook oudste van de regio.

Sociaal-culturele waarde:

De beeldbepalende inplanting van het 'Verviershuis' is sociaal-cultureel zeer belangwekkend. Gelegen tegenover de Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartkerk en het Boerenkrijgmonument aan het kruispunt Baron Tibbautstraat en Kerkstraat, deel van de belangrijke steenweg Gent-Dendermonde en deze leidende naar Lokeren, markeert het statige gebouw de historische dorpskern van Overmere en neemt het een prominente plaats in binnen het gemeentelijk weefsel. Door deze strategische ligging is dit voormalige landhuis een belangrijk herkennings- en referentiepunt in het straatbeeld van de kleine dorpskern. De lokalisatie in combinatie met de gekozen vormgeving en materiaalgebruik visualiseert bovendien het belang, de welstand en de maatschappelijke positie van de vroegere bewoners en bouwheren van het 'Groot Huys' alsook van de later functie als gemeentehuis. De ensemblewaarde wordt versterkt door de aanwezigheid van een achterliggend park met landschappelijke aanleg, geldend als typisch fenomeen bij een dergelijk residentieel gebouw.

Het 'Groot Huys' geldt als een zeldzame getuige van een gebouw met 17de- en 18de-eeuwse kern in de gemeente Overmere dat thans gekenmerkt wordt door 19de- en 20ste-eeuwse woningbouw.

Wetenschappelijke, in casu dendrologische waarde:

De beeldbepalende leibomenrij van vier gekandelaarde geënte linden, parallel aan de achtergevel van het 'Groot Huys', is wetenschappelijk waardevol omwille van de toepassing van een snoeivorm uit het verleden, de vroegere functie als zonne-, wind- of regenscherm en het genetisch materiaal. Het nu nog aanwezige bomenassortiment met bepaalde kleur- en cultuurvariëteiten is representatief voor de 19de-eeuwse stijlperiode. De tulpenboom, zilveresdoorn, tamme kastanjes en rode beuken behoren tot de dikste en vermoedelijk ook oudste van de regio.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).

Brussel,

07-07-2014

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS